

№ 36 (2024) С. 196–202
National Academy of Fine Arts and Architecture
Collection of Scholarly Works
«Ukrainian Academy of Art»
ISSN 2411–3034
Website: <http://naoma-science.kiev.ua>

УДК 73.071.1(494) "Фрінк"
ORCID ID: 0000-0003-1852-186X
DOI <https://doi.org/10.32782/2411-3034-2024-36-21>

Данііл Фрончко

аспірант кафедри скульптури

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

danielfronchko@gmail.com

Науковий керівник – Н. Ревенок, кандидатка мистецтвознавства,

доцентка кафедри техніки та реставрації творів мистецтва

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

ЧОЛОВІЧА ФІГУРА В СКУЛЬПТУРІ ЕЛІЗАБЕТ ФРІНК

Анотація. *Мета статті* – аналіз характерних особливостей творчості видатної британської скульпторки Елізабет Фрінк, випускниці Гілфордської школи. Основну увагу приділено вивченню техніки, авторських мистецьких напрямків, манері роботи, та формотворчих експериментів. Зокрема, досліджуються скульптури чоловічої фігури, які стали центральною темою її художнього стилю. У статті висвітлюються стилістичні особливості робіт Е. Фрінк, які сформували її унікальну мистецьку мову. **Методи дослідження.** У статті використано мистецтвознавчі та загальнонаукові методи дослідження. Застосовано історичний і біографічний методи для визначення хронологічних меж творчості Елізабет Фрінк. Формально-стилістичний, аналітично-описовий методи та метод інтерпретації використані для дослідження ключових характеристик творів та їхніх мистецтвознавчих розвідок. Метод класифікації та узагальнення забезпечив систематизацію матеріалів та структурування дослідницьких результатів. **Результати.** Творчі пошуки Елізабет Фрінк, що відображені в її скульптурі, показали вплив різних мистецьких стилів, а також певну дію соціального та культурного оточення, що формувало її творчість. Це позначилося на способах вираження її ідей у творчих композиціях. Аналіз різноманітних методів роботи з матеріалом, які Фрінк застосовувала у своїх скульптурах, дозволив розкрити її унікальне художнє бачення та філософські погляди, що проявилися у пошуку ракурсів фігур та композиційних рішеннях через використання пластичних засобів та їхніх комбінацій. **Висновки.** Елізабет Фрінк посіла важливе місце в світовому мистецтві другої половини ХХ – початку ХХІ століття, а її творчість стала одним із ключових прикладів модерністської скульптури. Її роботи вирізняються унікальним поєднанням реалістичних та абстрактних елементів, що демонструють глибоке розуміння людської природи, експресивності та динаміки форм. Е. Фрінк часто звертається до теми чоловічої сили, вразливості та взаємодії людини з навколишнім середовищем, що надає її скульптурам глибокого психологічного та соціального змісту. Дослідження, запропоноване в цій статті, є однією з перших спроб ґрунтовного аналізу скульптурної творчості Е. Фрінк. Незважаючи на визнання її внеску в розвиток сучасного мистецтва, її творчість досі залишається недостатньо вивченою. Отже, це дослідження має на меті заповнити цю прогалину, пропонуючи аналіз скульптурних творів мисткині і їх впливу на сучасних митців. Актуальність теми зумовлена відсутністю ґрунтовних досліджень скульптурного доробку Е. Фрінк, серед якого особливе місце посідають твори, що зображують чоловічу фігуру. Результати цього дослідження можуть стати важливим внеском у подальше вивчення творчих пошуків Е. Фрінк, а також можуть бути використані для аналізу її впливу на інші види мистецтва, зокрема в контексті міждисциплінарних досліджень. Вивчення її підходів до скульптури відкриває нові перспективи для розуміння ролі жінок-художниць у формуванні сучасного мистецького ландшафту, а також розширює уявлення про еволюцію образу чоловічої фігури в мистецтві ХХ–ХХІ століть.

Ключові слова: Елізабет Фрінк, скульптура, чоловіча фігура, фактура, пластика, об'єм, форма.

THE MALE FIGURE IN SCULPTURE BY ELIZABETH FRINK

Daniil Fronchko

Postgraduate Student at the Department of Sculpture
National Academy of Fine Arts art and Architecture
danielfronchko@gmail.com

Academic supervisor — N. Revenok, PhD in Art History,
Associate Professor at the Department of
Engineering and Restoration of Works of Art
National Academy of Fine Arts art and Architecture

Abstract. *The purpose of the article is to analyze the sculptural heritage of the outstanding British sculptor Elizabeth Frink, a graduate of the Guildford School. Study of creativity of E. Frink includes an analysis of the artistic pursuits and stylistic features of her sculptures, which became decisive in the formation of her artistic language. Special attention is paid to the study of the main directions of the author's design experiments, in particular, the sculptures of the male figure, which became the central theme in her work. **Research methods.** The article uses art and general scientific methods of research: historical and biographical, so that to determine chronological boundaries; formal-stylistic, analytical-descriptive and interpretation method for the analysis of the main characteristics of the works and their art-historical research; method of classification and generalization, for systematization and arrangement of materials. **The results.** The creative methods of Elisabeth Frink, reflected in her sculpture, showed the influence of various artistic trends, as well as a certain effect of the social and cultural environment that shaped her creativity. This was reflected in the ways of expressing her ideas in plastic works. Analysis of the methods that Frink used while working on her sculptures allowed us to reveal her unique artistic vision and philosophical views, manifested in the search for angles of figures and compositional solutions through the use of plastic means and their combinations. **Conclusions.** Elisabeth Frink occupied an important place in the world art of the second half of the 20th and the beginning of the 21st centuries, and her work became one of the key examples of modernist sculpture. Her works are characterized by a unique combination of realistic and abstract elements, reflecting a deep understanding of human nature, expressiveness and dynamics of forms. Frink often addresses the themes of male strength, vulnerability and human interaction with the environment, which gives her sculptures a deep psychological and social meaning. The study proposed in this article is one of the first attempts at a thorough analysis of Elizabeth Frink's sculptural work. Despite the recognition of her contribution to the development of modern art, her work still remains understudied. Therefore, the study aims to fill this gap by offering an analysis of the artist's sculptural works and their influence on contemporary artists. The topicality of the topic is due to the lack of thorough studies of Elizabeth Frink's sculptural work, among which works depicting the male figure occupy a special place. The results of this study can be an important contribution to the further study of Frink's creative pursuits, and can also be used to analyze her influence on other types of art, in particular in the context of interdisciplinary studies. The study of her approaches to sculpture opens up new perspectives for understanding the role of women artists in the formation of the modern artistic landscape, and also expands the understanding of the evolution of the image of the male figure in the art of the 20th – 21st centuries.*

Key words: Elizabeth Frink, sculpture, male figure, texture, plastic, volume, form.

Постановка проблеми. Сучасне західноєвропейське мистецтво сьогодні викликає зацікавленість у багатьох українських художників. Стрімко зростає інтерес не лише до численних митців і скульпторів, а й до модерністських та постмодерністських течій ХХ століття, під впливом яких вони працювали. У статті поставлено завдання розглянути відображення новітніх підходів до формотворення монументальних чоловічих постатей на прикладі творчих робіт британської скульпторки Е. Фрінк, роботи якої відрізняються специфічною художньою манерою та тематикою.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Джерельною базою дослідження стали різноманітні матеріали, зокрема статті для виставок, репродукції та окремі Інтернет-джерела. Огляд останніх публікацій та інформаційного простору дозволив виявити численні роботи, присвячені

творчості видатної художниці та скульпторки. Зокрема, у статті «Елізабет Фрінк (1930–1993 рік)» представлено коротку біографічну довідку та аналіз її виставкової діяльності. Особливо підкреслюється, що «прагнучи до грубої текстури своїх бронзових виробів, Фрінк, як і Генрі Мур, моделювала, відливала їх в гіпсі, а потім гіпс вирізувала. Зосереджуючись на чоловіках, собаках, конях і птахів як на головному предметі, вона рідко працювала з жіночою формою» [1]. Особливої уваги заслуговують есе для виставок в Музеї та художній галереї Дорсета в Дорчестері під назвою «Елізабет Фрінк: Погляд зсередини», що дозволяє осягнути масштаби її творчих здобутків, як в фізичному, так і метафоричному плані [2]. Також у статті Б. Робертсона «Життя у фокусі: Дама Елізабет Фрінк, скульпторка» були проаналізовані біографічні факти та перші композиційні

пошуки мисткині, зокрема спроби відтворити основну тему її творчості – чоловічу фігуру [3]. Вагомий внесок художниці у дослідження скульптурної пластики відзначено у статті «Елізабет Фрінк: Трансформація», опублікованій видавництвом Hauser & Wirth – галереєю сучасного мистецтва, заснованою в 1992 році в Цюріху подружжям І. Віртом та М. Хаузер. Автори статті аналізують методи роботи художниці над скульптурами, супроводжуючи текст фотографіями фігур, ескізів, етюдів, акцентуючи увагу на важливому підготовчому матеріалі до великих монументальних робіт [4]. Розкриття основних художньо-стилістичних рис творчості мисткині знайшло відображення в коментарі відомої письменниці С. Грей до виставки «Погляд зсередини: Елізабет Фрінк у Дорсетському музеї» [5], де експонувалось понад 80 скульптур, малюнків та гравюр, що демонстрували життя та творчість скульпторки.

Авторка статті розглядає «переоцінку кар'єри художниці, зосередившись на останніх 20 роках її життя, проведених у загородному готелі, неподалік від Бландфорд-Форуму – міста в графстві Дорсет у Південно-Західній Англії» [5]. В іншому коментарі до виставки «Дама Елізабет Фрінк» Каліфорнійського музею Getty зазначено, що «основні теми Е. Фрінк були прості і знайомі – люди, собаки, коні та птахи» [6]. Загалом, тема птахів займала особливе місце в її творчості протягом двох десятиліть.

В останні роки зростає зацікавленість до творчості Е. Фрінк – публікуються альбоми та каталоги з її скульптурами і рисунками, організовано виставки а Європі та Америці. Дослідник П. Елліотт, головний куратор виставок Шотландської Національної галереї сучасного мистецтва, у статті «Епоха тривоги та Елізабет Фрінк» дав загальну характеристику творчості художниці та скульптора. Він також дослідив «теми нелюдськості, мук і страху, що присутні у її роботах», а також визначив витoki натхнення для створення чоловічих постатей та портретів [7].

Мета статті – дослідити мистецький доробок британської художниці другої половини ХХ століття Е. Фрінк, зокрема, розкрити особливості трактування чоловічих постатей у її скульптурі.

Виклад основного матеріалу. Елізабет Фрінк (1930–1993) – видатна британська скульпторка і гравер працювала у другій половині ХХ століття, в роки, коли скульптура, як і інші види мистецтва, зазнавала сильного впливу постмодернізму. Цей напрямок остаточно зруйнував правила гри, змінивши таким чином і ставлення до основних скульптурних жанрів, де тепер могли зображувати не тільки людину у всій красі, а й пластику її тіла. Художниця Е. Фрінк – одна з небагатьох, що залишилась працювати у фігуративному ключі.

Звертаючись до чоловічої постаті, вона знайшла нові підходи формотворення, що дозволило їй підкреслити головний сенс свого мистецтва через використання різноманітних засобів для відображення об'ємної монументальної чоловічої натури. Е. Фрінк була однією з видатних постатей повоєнного британського мистецтва, частиною покоління фігуративних скульпторів, які відійшли від нескінченних пошуків ліричних мотивів. Замість того, щоб викарбовувати ніжні сюжети про матір і дитину, Фрінк створювала брутальні фігури оголених чоловіків, із спотвореними обличчями, великі бронзові голови, що, здавалося, пережили якийсь ядерний армагеддон.

Роботи Фрінк стали втіленням тривожних повоєнних часів. Її внутрішній світ був переповнений воєнними спогадами. Ще зовсім юною школяркою, під час Другої світової війни, Фрінк часто ховалась за парканом від кулеметних обстрілів. Її сім'я жила поблизу авіабази, яку часто відвідували польські льотчики, що здавалися їй загадковими і чужими. Це, ймовірно, сприяло її зацікавленню чоловічою постаттю у скульптурі. За словами художниці, багато чоловіків, яких вона зображала, були натхнені цими спогадами. Фрінк ставилася до чоловічого тіла, як до чогось прихованого, таємничого і загрозового. Її ранні малюнки, ще до того, як вона вступила до Школи мистецтв у Челсі 1949 року, були потужними, але похмурими за тоном – із зображенням поранених птахів, апокаліптичних коней та вершників і падаючих людей.

Життя в Англії у перші десятиліття після Другої світової війни було сповнене труднощів – довгі робочі години та загальна пригніченість, що супроводжувалася злиденною суворістю. Але похмурий настрій цього часу, все одно був підкріплений надіями на краще, які з'явилися після закінчення війни. Досвід життя в сільській місцевості на тлі війни значно вплинув на подальший творчий шлях Елізабет Фрінк. Її мистецькі пошуки відображають постійну тривогу щодо воєн, несправедливості та людської жорстокості. Художницю цікавило, як людина висловлює свої складні проблеми за допомогою міфів і метафор, особливо щодо воєнних дій. Вона зазначала, що «створила свої власні міфи», не спираючись на вже відомі, а працюючи в межах власної міфічної мови і способу мислення [8]. Художниця чітко розуміла і відчувала тонкощі роботи над художнім твором. Ще навчаючись у коледжі, в неї сформувалось доволі чітке бачення протистояння її власного індивідуального стилю традиційному академічному. На думку мисткині, академічний твір мистецтва «просто спирається на традицію або живиться умовністю, не підживлюючи і не розширюючи традиції мистецтва». Тому скульптури Е. Фрінк завжди уникали негативного

«академічного» ярлика завдяки підвищеному відчуттю індивідуальності [8].

Груба фактура її скульптур з'являлась завдяки дуже особистому підходу до роботи з матеріалом. Мисткиня створювала дротяну арматуру з додаванням гіпсу, яку потім обробляла рашпілем і зубилом. Обробляючи гіпс ще у вологому стані, вона додавала інші матеріали, такі як папір, полотно, дерево або шматки старої штукатурки. Послідовно вирізуючи мокрий гіпс після грубого попереднього ліплення, вона створювала особливу фактурну поверхню, яка стала своєрідною рисою її стилю та не мала подібних аналогій у творчості інших скульпторів. Її власна творча енергія була спрямована безпосередньо на виконавчий процес. Е. Фрінк працювала без помічників, самостійно виконуючи складні скульптурні роботи, а коли йшов процес відливання бронзових скульптур, вона обов'язково мала бути присутня в ливарному цеху: «Я відчуваю, що завжди повинна зробити останній штрих до всього мого» [9]. Для деякої скульптури Фрінк виглядали швидше старомодними, ніж академічними, з пізнаними образами і наголосом на традиційних скульптурних матеріалах, зокрема бронзі.

У 1960-х роках нове покоління скульпторів Англії відмовилось і від моделювання, і від різьблення на користь повністю абстрактного бачення форми. Проте Е. Фрінк залишалася вірною своєму індивідуальному підходу до скульптури, ігноруючи сильний тиск тенденцій, які панували в її епоху. Вона продовжувала створювати найсильніші і найхарактерніші фігуративні роботи. Майже всі твори мисткині зображують чоловічу фігуру. Використовуючи їхній спотворений вигляд як прояв уразливості та агресії, що різко контрастував з традиційним зображенням чоловічої форми, ідеалу краси чи героя, вона часто говорила: «Я не знаходжу жіночу форму анітрохи цікавою для скульптури» [9].

Однією з головних тем скульптурних композицій Е. Фрінк були персонажі у стані польоту. Спочатку художниця досліджувала цю тему у своїх ранніх скульптурах птахів, а згодом вона звернулась до теми прагнення самого людства літати і підкорювати космос. Так, бронзова скульптура «Людина-птах» (іл. 1), зроблена в натуральну величину, стала її відповіддю на чудові, але ризиковані подвиги Лео Валентайна, відомого французького шибайголови, який вистрибнув з літака на авіашоу, неподалік Ліверпуля, прикріпивши до рук дерев'яні крила, і загинув, розбившись. Втілюючи сучасного Ікара з крихітними крилами, Фрінк відобразила поєднання доблесті й вразливості, дурості та людської невдачі — це теми, які часто повторювались у її творчості [10].

Наприкінці 1960-х і на початку 1970-х років у творчості Елізабет Фрінк з'явилася серія

чоловічих фігур, більших за натуральний розмір, які зображувалися в статичних позах або у моменті роздумів. Ці скульптури були спотворені, худі, кістляві, врізані в необхідну форму, передаючи враження позачасовості та витривалості. Хоча більшість її робіт присвячена чоловічим постатям, вони є насамперед людськими, архетипними образами. Прагнення Е. Фрінк досліджувати суворі мужні образи зберігає свою значущість і сьогодні. У світі прогресу та конкуренції не має місця репрезентативній скульптурі. Така скульптура здається відсталою. Ця ідея була особливо актуальною в контексті соціальних змін та підкріплена існуванням соціалістичних держав і новим направленням у мистецтві того часу, відомим як соцреалізм.

Е. Фрінк — одна з видатних європейських скульпторів свого покоління, що свідомо обирала людську фігуру як основний мотив для скульптур, завжди знаходячи унікальні рішення. Як казала сама скульпторка: «Я думаю, що те, що я роблю, це спроба встановити своєрідну зустріч з глядачем, діалог між моїми скульптурами і публікою» [11]. Розпочавши з середині 1970-х років працювати над серією фігур чоловіків, що біжать, вона розробляла цей напрям упродовж багатьох років. Так, наприклад, скульптура «Чоловік, що біжить» (іл. 2) яскраво демонструє швидкість. Фігура розганяється, аби досягти бажаного фінішу.

Скульптурні засоби, якими мисткиня цього домоглася, були правильно підібрані — маса та об'єм, що відхиляються від точки опори фігури. Пластичні контрасти та фактура, які були використані при формотворенні, дають зрозуміти глядачу, що фігура знаходиться у потужному русі, завдяки якому було б неможливо розглядити її

Іл. 1. Е. Фрінк. Людина-птах. Бронза. 186×96,5×80 см. 1970. [10]

деталі. Зафіксований на півдорозі, цей високий, гнучкий атлет мчить вперед до невідомого місця призначення. Його жилаві кінцівки підкреслюють атлетизм і потяг до швидкості, але також передають крихкість. Ряба поверхня скульптури посилює цю вразливість. Мінімально позначене обличчя демонструє лише безпристрасний вираз — цей типаж поза часом і місцем [12].

У пізніших роботах Е. Фрінк, таких як «Чоловік, що сидить» (іл. 3), змінюється не лише фактура поверхні, але й сама комплекція фігури. Тепер скульптури виглядають не як тіла атлетів, висушені нескінченними марафонами, а як бронзові гіганти. Велика чоловіча фігура з зеленуватим обличчям сидить, на імпровізованому сидінні [13]. Скульпторка створила подібну

Іл. 2. Е. Фрінк. Чоловік, що біжить. Гіпс. 190,5×129,5×65,5 см. 1976. [12]

Іл. 3. Е. Фрінк. Чоловік, що сидить. Бронза. 122 см. 1983. [13]

чоловічу фігуру за ескізом 1954 року, щоб показати самотність чоловіка і його здатність до роздумів та рефлексії.

Роботи Е. Фрінк, створені в останнє десятиліття її життя, зосереджувалися на темних аспектах людської природи, що відображались в її скульптурних групах, зокрема в роботі «Ріаче II» (іл. 4). Джерелом натхнення для художниці стали дві фігури давньогрецьких воїнів, які були знайдені біля містечка Ріаче в Калабрії в 1971 році. Побачивши статуї під час поїздки в Італію, художниця була зачарована внутрішнім конфліктом між героєм-воїном і найманцем-головорізом. У «Ріаче II» воїни постають дещо більшими за натуральну величину, і їхні загрозові пози з відведеними від тулуба руками й стиснутими кулаками виражають лють і напад, що посилюються ефемерним, пофарбованим у білий колір обличчям. Робота втілена в бронзі — першорозрядному матеріалі для творів мистецтва, пов'язаному з вищими цінностями цивілізації [14]. У роботі над «Ріаче II» Е. Фрінк застосувала кілька разючих кольорних ефектів для підкреслення лиходійності фігур. Ці запозичення вона отримала від подорожі до Австралії де була вражена відкриттям для себе мистецтва австралійських аборигенів.

Головні висновки і перспективи використання результатів дослідження. Аналіз творчості Елізабет Фрінк, на прикладі створених нею чоловічих скульптур, показав неординарний підхід мисткині до їхнього виконання. Роботи художниці вирізняються відчуженістю, простотою та своєрідним трактуванням образів, розумінням та професійним моделювання творів з гіпсу та бронзи. У процесі дослідження проведено опрацювання фактів біографії скульпторки, проаналізовано відомості про її ранні твори, а також розглянуто

Іл. 4. Е. Фрінк. Ріаче II. Бронза. 210,8 см. 1986. [14]

новаторські ідеї художниці під час створення монументальних скульптур. Крім того, визначено попередній перелік мистецьких прийомів, характерних для її робіт, розкрито індивідуальні художні інтенції, з акцентом на особистий унікальний художній підхід, що вплинули на її скульптурний стиль. Також проведено порівняння різних концепцій і методів, які застосовувала Е. Фрінк. Окремо розглядається її зацікавленість фігуративними мотивами, які відігравали ключову роль у її творчій спадщині, охарактеризовано їхні художні особливості. Загалом, варто відзначити продуманість і своєрідність трактування чоловічої фігури, тонкощі технічного виконання, моделювання

гротескних персонажів, трансцендентність формотворення («Чоловік, що біжить», «Ріаче», «Людина-птаха»), поєднання жанрів, матеріалів й нетипових просторових рішень як, наприклад, у створених нею скульптурних групах під назвою «Ріаче II». Дослідження творчих здобутків відомої європейської скульпторки триває, оскільки питання подальших розвідок щодо її творів залишається актуальним і донині. Результати опрацювань можуть стати корисними як теоретична основа для художників-скульпторів, які прагнуть освоїти новітні методи художньо-стилістичного вираження, так і студентам творчих спеціальностей в їхній мистецькій діяльності.

Список використаних джерел

1. Elisabeth Frink. 1930–1993. *Messums Org.* URL: <https://www.messums.org/artists/elisabeth-frink/> (дата звернення: 29.07.2024).
2. Elisabeth Frink: A view from within. *ArtmuseLondon.* URL: <https://artmuselondon.com/2024/01/18/elisabeth-frink-a-view-from-within/> Дата публікації: 18.01.2024 (дата звернення: 26.06.2024).
3. Bryan Robertson. A Life in Focus: Dame Elisabeth Frink, sculptor. *Independent.* URL: <https://www.independent.co.uk/news/lifeinfocus/elisabeth-frink-sculptor-obituary-remembered-british-artist-art-a8600191.html/> Дата публікації: 27.09.2019 (дата звернення: 13.08.2024).
4. Elisabeth Frink: Transformation. *Hauser & Wirth.* URL: <https://www.hauserwirth.com/resources/2678-elisabeth-frink-transformation/> Дата публікації: 19.01.2017 (дата звернення: 16.08.2024)
5. Susan Gray. A View from Within: Elisabeth Frink at Dorset Museum. *Gowithyamo* URL: <https://www.gowithyamo.com/blog/a-view-from-within-elisabeth-frink-at-dorset-museum>. Дата публікації: 06.12.2023 (дата звернення: 20.08.2024)
6. Dame Elisabeth Frink. *Getty.* URL: <https://www.getty.edu/art/collection/person/103M34> (дата звернення: 30.06.2024).
7. Patrick Elliott. The Age of Anxiety and Elisabeth Frink. National Galleries of Scotland. URL: <https://www.nationalgalleries.org/art-and-artists/features/age-anxiety-and-elisabeth-frink> Дата публікації: 20.12.2021 (дата звернення: 17.08.2024).
8. Elisabeth Frink: Transformation. URL: <https://www.hauserwirth.com/resources/2678-elisabeth-frink-transformation/>. Дата публікації: 19.01-07.05.2017 (дата звернення: 17.08.2024).
9. Elisabeth Frink: Sculpture since 1984 and Drawings. Edward Lucie-Smith. URL: <https://www.messums.org/product/elisabeth-frink-sculpture-since-1984-and-drawings/> (дата звернення: 26.08.2024).
10. Bird man. URL: <https://www.nationalgalleries.org/art-and-artists/177006> Дата публікації: 11.2021 (дата звернення: 26.08.2024).
11. Elisabeth Frink: Sculpture Catalogue Raisonne Published by Harpvale 1st. 1984. URL : <https://www.messums.org/product/elisabeth-frink-sculpture-catalogue-raisonne/>. (дата звернення: 26.08.2024).
12. Running Man. URL: <https://www.artsy.net/artwork/elisabeth-frink-running-man-4> (дата звернення: 26.08.2024).
13. Man sitting down. URL: <https://www.mutualart.com/Artwork/SEATED-MAN/A8C8310E3E51B58F>. (дата звернення: 26.08.2024).
14. Riace II. URL: <https://www.mutualart.com/Artwork/Riace-II/30CACD85DCE9BE28> (дата звернення: 26.08.2024).

References

1. Elisabeth Frink. 1930-1993. *Messums Org.* URL: <https://www.messums.org/artists/elisabeth-frink/> [in English].
2. Elisabeth Frink: A view from within. *ArtmuseLondon.* Retrieved from: <https://artmuselondon.com/2024/01/18/elisabeth-frink-a-view-from-within/> [in English].
3. Bryan Robertson. A Life in Focus: Dame Elisabeth Frink, sculptor. *Independent.* Retrieved from: <https://www.independent.co.uk/news/lifeinfocus/elisabeth-frink-sculptor-obituary-remembered-british-artist-art-a8600191.html/> [in English]
4. Elisabeth Frink : Transformation. *Hauser & Wirth.* Retrieved from: <https://www.hauserwirth.com/resources/2678-elisabeth-frink-transformation/> [in English].
5. Dame Elisabeth Frink. *Getty.* Retrieved from: <https://www.getty.edu/art/collection/person/103M34>. [in English].

6. Susan Gray. A View from Within: Elisabeth Frink at Dorset Museum. *Gowithyamo*. Retrieved from: <https://www.gowithyamo.com/blog/a-view-from-within-elisabeth-frink-at-dorset-museum> [in English]
7. Patrick Elliott. The Age of Anxiety and Elisabeth Frink. National Galleries of Scotland. Retrieved from: <https://www.nationalgalleries.org/art-and-artists/features/age-anxiety-and-elisabeth-frink> [in English].
8. Elisabeth Frink: Transformation. Retrieved from: <https://www.hauserwirth.com/resources/2678-elisabeth-frink-transformation/> [in English].
9. Elisabeth Frink: Sculpture since 1984 and Drawings. Edward Lucie-Smith. Retrieved from: <https://www.messums.org/product/elisabeth-frink-sculpture-since-1984-and-drawings/> [in English].
10. Bird man. Retrieved from: <https://www.nationalgalleries.org/art-and-artists/177006> [in English].
11. Elisabeth Frink: Sculpture Catalogue Raisonne Published by Harpvale 1st. 1984. Retrieved from: <https://www.messums.org/product/elisabeth-frink-sculpture-catalogue-raisonne/> [in English].
12. Running Man. Retrieved from: <https://www.artsy.net/artwork/elisabeth-frink-running-man-4> [in English].
13. Man sitting down. Retrieved from: <https://www.mutualart.com/Artwork/SEATED-MAN/A8C8310E3E51B58F>. [in English]
14. Riace II. Retrieved from: <https://www.mutualart.com/Artwork/Riace-II/30CACD85DCE9BE28> [in English].

Подано до редакції 09.09.2024